

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการ
ประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน
PARTICIPATORY ADMINISTRATION OF NETWORK PARTNERS IN
ACADEMIC WORK OF DISTRICT SERVICE UNITS WITHIN
THE NAN SPECIAL EDUCATION CENTER

¹วาทีณี ดอนปาน และ ²จันทรฉาย ยมสูงเนิน
Wathinee Donpan and Janchai Yomsungnern

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย
North-Chiang Mai University, Thailand

¹wdonpan@gmail.com, ²janchai@northcm.ac.th

Received: February 14, 2026; **Revised:** February 25, 2026; **Accepted:** February 26, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มี 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน กลุ่มประชากร ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด น่าน จำนวน 3 คน หัวหน้าบริการ จำนวน 8 คน ครูผู้สอน จำนวน 22 คน พี่เลี้ยงเด็กพิการจำนวน 44 คน นักศึกษาวิชาชีพจำนวน 23 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน รวม จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการ โดยอยู่ในระดับมาก ที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ,ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล และอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน เน้นให้ภาคีเครือข่ายร่วมตัดสินใจกำหนดเป้าหมายตาม

หลักกระจายอำนาจและสร้างชุมชน PLC ร่วมดำเนินการผ่านวิจัยชั้นเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมสู่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ร่วมประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลายพร้อมนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ และร่วมรับประโยชน์ผ่านระบบสร้างแรงจูงใจ ยกย่องเกียรติคุณในผลงานวิชาการ ควบคู่กับการดูแลสวัสดิการและสุขภาพจิตของบุคลากร

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน

Abstract

This study employed a mixed-methods research design to examine participatory management of network partners in academic affairs and to investigate guidelines for developing participatory management of network partners in academic affairs of the district service units under the Nan Provincial Special Education Center. The population consisted of 108 participants, including 3 administrators of the Nan Provincial Special Education Center, 8 heads of service units, 22 teachers, 44 caregivers for children with disabilities, 23 multidisciplinary professionals, and 8 members of the basic education institution committee. The research instruments were a questionnaire and a semi-structured interview, which were pilot-tested with a non-sample group of 30 participants, yielding an overall reliability coefficient of 0.98. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and content analysis. The results indicated that the overall level of participatory management of network partners in academic affairs was high, with participation in implementation and participation in evaluation rated at the highest level, while participation in decision-making and participation in receiving benefits were rated at a high level, respectively. The guidelines for developing participatory management at the Nan Provincial Special Education Center emphasize joint decision-making in setting goals based on the principles of decentralization and the establishment of Professional Learning Communities (PLC), collaborative implementation through classroom research to develop innovations leading to best practices, joint evaluation using a variety of assessment tools along with systematic supervision and monitoring, and shared benefits through incentive

systems, recognition of academic achievements, and parallel attention to personnel welfare and mental health care.

Keywords: Participative Administration of Network Partnership In Academic Management , District Service units of Nan Special Education Center

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 กำหนดหลักการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) พร้อมคุ้มครองสิทธิให้บุคคลได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส ต้องได้รับสิทธิและการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ สำหรับคนพิการให้เริ่มจัดการศึกษาได้ตั้งแต่แรกเกิดหรือเมื่อพบความพิการ พร้อมสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการช่วยเหลือทางการศึกษาตามกฎหมายกระทรวง ส่วนผู้มีความสามารถพิเศษต้องจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามศักยภาพรายบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการตลอดจนตลอดชีวิต พร้อมสิทธิได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการช่วยเหลือทางการศึกษา โดยสามารถเลือกรูปแบบและสถานศึกษาได้ตามความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษ ภายใต้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาและหลักสูตรที่เหมาะสมรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของ สพฐ. ปีงบประมาณ 2567-2568 และนโยบายเร่งด่วน (Quick Win) ข้อ 9 ที่มุ่งเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กพิเศษและเด็กด้อยโอกาส ให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้และการฝึกอาชีพที่หลากหลายตามศักยภาพ เพื่อสร้างทักษะการดำเนินชีวิตให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี มีสุข และก้าวสู่ความเป็นสากล โดยอาศัยการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รัฐจึงส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การเสนอแนะ และการกำกับติดตามตามความ พร้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ มณีวรรณ แหวนหล่อ (2561) ที่ระบุว่าผู้บริหารและครูต้องเป็นผู้นำทางวิชาการในการบริหารจัดการงานให้เป็นระบบ โดยเน้นการดึงศักยภาพของภาคีเครือข่าย

เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดของสถานศึกษา

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นองค์กรที่จัดการศึกษาให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญได้แก่ จัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมของคณาธิการ เพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนรวม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะคนพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ปี 2567 ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน (2567) ระบุว่าคุณภาพผู้เรียนในหน่วยบริการประจำอำเภอมีจุดที่ควรพัฒนา คือการเข้าถึงเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อบริการทางการศึกษาที่ยังไม่เพียงพอ ประกอบกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายระดับอำเภอในด้านการตัดสินใจ การประเมินผล และการรับผลประโยชน์ยังมีน้อย ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับการดึงภาคีเครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนงานวิชาการ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรม กระบวนการเรียนรู้ การวัด ประเมินผล และการวิจัย เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้เด็กพิการสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด น่าน จำนวน 3 คน หัวหน้าหน่วยบริการ จำนวน 8 คน ครูผู้สอน จำนวน 22 คน พี่เลี้ยงเด็กพิการจำนวน 44 คน นักสหวิชาชีพจำนวน 23 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน รวม จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 108 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน หัวหน้าหน่วยบริการ ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน ครูผู้สอน ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน นักสหวิชาชีพ ปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 ปีจำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล 4) ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่านโดยข้อคำถามที่สร้างแบบสัมภาษณ์ นำมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ประมวลผลในการหาค่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตาราง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ด้วยโปรแกรมประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์การ จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม สีสะอาด, 2556 อ้างถึงใน ธนิตรัตน์ศักดิ์ดา, 2565)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน สรุปข้อมูล และนำเสนอด้วยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน สรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการ ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน	ระดับปฏิบัติ		
	μ	σ	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	4.43	0.53	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ	4.79	0.43	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล	4.71	0.47	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์	3.90	0.60	มาก
โดยรวม	4.46	0.50	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\mu = 4.79$) ,ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ($\mu = 4.71$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\mu = 4.43$) ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ ($\mu = 3.90$)

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกรูปแบบเจาะจง 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน หัวหน้าหน่วยบริการครูผู้สอน นักสหวิชาชีพ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวันที่ 1-10 ธันวาคม 2568 สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร มีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรให้มีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบาย โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วม และยึดหลักการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ อย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงกับสมรรถนะผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ บริบทของสถานศึกษา

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ คือ ครูและบุคลากร ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนแก้ไขปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยเน้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการนำองค์ความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนฝึกการ สนับสนุนบุคลากรให้เกิดการพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัย และพัฒนาสู่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล คือ จัดประชุมครูและบุคลากร ให้มีความรู้ด้านการวัดและการประเมินผล พัฒนาครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินเครื่องมือ และวิธีการวัดผลที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนฝึกการ มีการนิเทศและติดตามการประเมินผล รวมถึงการสะท้อนผลการประเมิน รายงานให้ผู้ปกครองทราบพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ คือ การสร้างแรงจูงใจและความก้าวหน้าในสายอาชีพสร้างระบบยกย่อง ให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณสำหรับครูและบุคลากรที่มีผลงาน

วิชาการ/นวัตกรรมที่มีคุณภาพ หรือมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ จัดสวัสดิการด้านสุขภาพจิต การตรวจสุขภาพประจำปี สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตสื่อในรูปแบบทีม หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เปิดโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอก แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและรับรองคุณภาพสื่อให้มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และเหมาะสมกับผู้เรียนพิการ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน อภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรร่วมอภิปรายปัญหา นำความรู้จากผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาหลักสูตร ดำเนินโครงการบูรณาการตามบริบท และประเมินผลเพื่อปรับปรุงงานอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุขบา เคชนะอ่อน (2565) และ อนุวัฒน์ ทศนบุตร (2565) ที่ระบุว่า การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมพิจารณาทางเลือก ตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยประเด็นจากการปฏิบัติงาน ช่วยให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ครูร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ตามศักยภาพผู้เรียน มีการวางแผนกลยุทธ์และสร้างบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียน สอดคล้องกับ พรเทพ เหมรานนท์ (2564) และ อรรถชัย กาหลง (2564) ที่ชี้ว่าการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตยและการสนับสนุนกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรและชุมชน ส่งผลให้การปฏิบัติงานทั้งทางตรงและทางอ้อมมุ่งไปสู่ประโยชน์สูงสุดขององค์กร

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมให้ครูร่วมจัดทำแนวปฏิบัติการวัดผล ประชุมทบทวนผล และพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามพัฒนาการผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายหลักสูตร สอดคล้องกับ นัฐพล พันโน (2566) และ อรรถชัย กาหลง (2564) ที่พบว่าการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมกำกับติดตาม แสดงความคิดเห็นในการประเมินผลอย่างโปร่งใส และร่วมเป็นกรรมการตัดสินผลการปฏิบัติงาน ช่วยให้เกิดการเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีที่ตอบสนองความต้องการอย่างครอบคลุม สร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน นำไปสู่ความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจ สอดคล้องกับ ธวัชชัย ภูวสิษฐ์ พงศา (2564) และ ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2559) ที่ระบุว่าการประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนานวัตกรรม รวมถึงการเสริมแรงด้วยการจัดสวัสดิการ การยอมรับ และยกย่องชมเชยเมื่อปฏิบัติหน้าที่สำเร็จ ช่วยสร้างขวัญกำลังใจและคุณค่าในการทำงานให้กับบุคลากรทุกคน

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่านสามารถอภิปรายผลตามผลการจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีแนวทางคือผู้บริหารและบุคลากรร่วมกำหนดเป้าหมายและวิเคราะห์หลักสูตรผ่านกระบวนการ PLC เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ชัดเจนและกระจายอำนาจการตัดสินใจอย่างเป็นระบบตามสมรรถนะผู้เรียน สอดคล้องกับ นัฐพล พันโน (2566) และ วัชรกร ชวดกลางลา (2565) ที่เน้นการเปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวางแผนดำเนินงาน และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาและพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและบทบาทที่ชัดเจนของบุคลากรทุกฝ่ายในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ มุ่งเน้นให้ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนรายบุคคลและสร้างนวัตกรรม (Best Practice) โดยให้ความสำคัญกับอิสระในการปฏิบัติงานและการสนับสนุนจากผู้บริหาร สอดคล้องกับ วัชรกร ชวดกลางลา (2565) และ กมลชนก ศรีวรรณ (2561) ที่พบว่า การกำหนดกรอบงานที่ชัดเจนควบคู่ไปกับการให้อิสระในการใช้ความรู้ความสามารถและการเสนอแนวคิดปรับปรุงงาน ช่วยสร้างความตระหนักและขวัญกำลังใจ ส่งผลให้บุคลากรทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างสร้างสรรค์

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล เน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการวัดผลที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนพิการ ร่วมกำหนดเกณฑ์และเครื่องมือ พร้อมระบบนิเทศติดตามและสะท้อนผลสู่ผู้ปกครอง สอดคล้องกับนัฐพล พันโน (2566) และ บุษบา เคณะอ่อน (2565) ที่ระบุว่าผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตามผล และเสนอแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายมาตรฐานการศึกษา และนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ มุ่งสร้างแรงจูงใจผ่านระบบยกย่อง ประกาศเกียรติคุณในผลงานนวัตกรรม จัดสวัสดิการสุขภาพ และสร้างเครือข่าย PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับ รัชชชัย ภูวสิทธิ์พงศา (2564) และ กมลชนก ศรีวรรณ (2561) ที่เน้นการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย พร้อมสร้างขวัญกำลังใจด้วยการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเหมาะสมและโปร่งใส การยอมรับในความสามารถ และการร่วมยินดีในความสำเร็จร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและมีพลังในการขับเคลื่อนงานให้ก้าวหน้าต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร มีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนด เป้าหมาย วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรให้มีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบาย โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ครูและบุคลากร ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนแก้ไขปัญหา ผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยเน้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่

ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล จัดประชุมครูและบุคลากร ให้มีความรู้ด้านการวัดและการประเมินผล พัฒนาครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เครื่องมือ และวิธีการวัดผลที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนพิการ มีการนิเทศและติดตามการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ การสร้างแรงจูงใจและความก้าวหน้าในสายอาชีพ สร้างระบบยกย่อง ให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณสำหรับครูและบุคลากรที่มีผลงานวิชาการ/นวัตกรรมที่มีคุณภาพ หรือมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ศรีวรรณ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.

- ธวัชชัย ภูวสิษฐ์พงศา. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูปทิศ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นัฐพล พันโน. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุษบา เคณะอ่อน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มนีวรรณ แหวนหล่อ. (2561). สภาพการบริหารงานวิชาการของครูในระดับประถมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิชรากร ขวดกลางลา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อนุวัฒน์ ทิศนบุตร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อรรถชัย กาหลง. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

